

Selvitys Öjan koulu 2022

Kokkolan ruotsinkielinen perusopetus

Sisällysluettelo

1	Taustaa	3
2	Taustatietoa aikaisemmasta päätöksenteosta	4
3	Öjan koulu	5
3.1	Öjan koulun oppilasmäärä ja oppilasennuste	5
3.2	Öjan alueen varhaiskasvatuksen palvelutarve	8
4	Nykyisen rakennuksen kunto ja rakennustekninen arvio	9
5	Kaavoituksen ja asutuksen kehittyminen alueella	11
6	Palvelujen kustannukset ja säästöpotentiaali	14
6.1	Henkilöstökustannukset	14
6.2	Kiinteistömenot	14
6.3	Alueen liikenneolosuhteet ja kuljetuskustannukset	14
6.4	Säästöpotentiaali yhteensä	15
7	Toiminnan jatkumisen tai päättymisen vaikutukset palveluverkkoon	16
7.1	Kehittämissuuntaus Öjan koulussa	16
8	Selvityksen perusteella muodostettu johtopäätös	17
9	Lapsivaikutusten arviointi	17

1 Taustaa

Suomessa oli yli 4000 peruskoulua vuonna 2000, ja loppuvuodesta 2020 koulujen määrä oli puolittunut. Peruskoulujen määrä on siis viimeisen 20 vuoden aikana pienentynyt merkittävästi.

Valtakunnallisesti tarkasteltuna voidaan todeta, että koulujen kuten muidenkin hyvinvointipalvelujen keskittämistä on tehty niin tiivistämiseen, tehostamiseen, väestörakenteen muutokseen tai kustannussäästöihin vedoten. Koulujen lakkauttamispäätöksiä tehtäessä, on myös käsitelty pienten koulujen pedagogisia edellytyksiä ja koulujen kehittymiseen liittyviä valmiuksia. Usein on päädytty väittelemään pienen ja suuremman koulun eduista ja haitoista, joihin tutkimuksetkaan eivät ole kyenneet antamaan yksiselitteistä vastausta. Vähemmän on sen sijaan kiinnitetty huomiota kylän olemassaolon ja identiteetin säilymiseen sekä lasten ja nuorten kiinnittymiseen omaan kyläänsä ja kuntaansa.

Nämä alkusanat kuvastavat tulevan päätöksenteon haastetta. Kokkolan kaupunki on uusien kouluverkkopäätösten edessä, ja lähtökohtana on kaupunginvaltuuston päätös vuodelta 2017. Tämän päätöksen myötä nostettiin ylläpidettävien koulujen vähimmäisoppilasmäärä 32 oppilaasta 48 oppilaaseen. Kyseinen päätös oli merkittävä ruotsinkieliselle opetuspalveluille, joka silloin ylläpiti kuutta ruotsinkielistä 1-6 luokan koulua, joista kolmen koulun oppilasmäärät eivät yltäneet asetettuihin vähimmäisrajoihin.

Valtuuston palveluverkkopäätöksen myötä alkoivat valmistelut, joiden lopputulemana valmistui uusi Chydeniuksen koulu. Uuden koulun valmistumisen yhteydessä, vuonna 2020, yhdistettiin Rödsön ja Vittsarin koulut Chydeniuksen kouluun, Öjan koulu oli kolmas kouluista jonka oppilasmäärä ei yltänyt asetettuun alarajaan. Öjan koulun tilannetta on tarkasteltu valtuuston päätöksen mukaisesti edellisen kerran vuonna 2019. Silloin päätettiin, että koulun toiminta jatkuu ja tilannetta tarkastellaan uudemman kerran vuonna 2022.

Öjan koulu on osa kyläkeskusta, joka koostuu koulusta, päiväkodista ja Långö byagille rf.:n ylläpitämästä kylätalosta. Kaikki nämä toiminnot ovat voimakkaasti riippuvaisia toisistaan. Koulu hyödyntää kylätalon liikuntasalia, keittiötä ja ruokailutilaa. Päiväkotitoiminta toimii vuokralla kylätalossa, ja kylätalo on riippuvainen koulun ja päiväkodin vuokratuloista. Mikäli Öjan koulu ei jatkossa ylläpidettäisi, olisi päiväkodin ylläpitäminen Öjassa erittäin haasteellista mm. siitä syystä, että ruokapalvelu on yhteistä koulun kanssa. On myös oletettavaa, ettei kylätaloa voitaisi ylläpitää nykyisellä tavalla, mikäli koulu ja sen myötä syntyvät ostopalvelut (mm. ruoka, siivous) lakkaisi. Tähän vedoten on syytä tarkastella kokonaisuutta.

Öjan kyläkeskus ja sitä ympäröivä luonto toimivat oppimisympäristönä yli 60 lapselle. Lapsista 39 käyvät koulua, 13 ovat päiväkodissa ja 12 osallistuvat esiopetukseen (7 esiopetukseen, ja 5 kokeilumuotoiseen 5-vuotiaiden esiopetukseen). Kyläkeskus tarjoaa työpaikan kolmelle perusopetuksen opettajalle, kahdelle varhaiskasvatuksen opettajalle ja kahdelle lastenohjaajalle. Lisäksi on syytä todeta, että kyläkeskuksessa toteutuva yksityinen toiminta työllistää useita henkilöitä, etenkin kesän aikana.

Tämä selvitys on jatkoa edelliselle vuonna 2019 tehdyille selvitykselle. Selvityksessä arvioidaan uudelleen Öjan koulun palvelutarvetta yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa, esitetään oppilasennusteet ja selvitetään toiminnan jatkumisen tai päättymisen vaikutukset vuodenvaihteen 2021/2022 tietojen perusteella. Selvityksen lopuksi muodostetaan johtopäätös, johon pyydetään lausuntoja asianomaiselta taholta.

2 Taustatietoa aikaisemmasta päätöksenteosta

Kokkolan kaupunginvaltuusto hyväksyi 13.3.2017 § 15 Kokkolan varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen Palveluverkkojen tavoitetila 2020-luvulla –raportin. Raportissa palveluverkkojen uudelleenarvioinnin periaatteiksi hyväksyttiin seuraavat periaatteet:

1. *"Palvelutarpeen kehittyminen kaupungin kasvun ja kaupunkirakenteen kehittymisen myötä"*
2. *"Opetus- ja kasvatustalouden kehittyminen uusien varhaiskasvatussuunnitelmien ja opetussuunnitelmien tavoitteiden suuntaan"*
3. *"Kasvun ja oppimisen pedagogisten jatkumoiden vahvistaminen oppimisympäristöjen kehittämisessä"*
4. *"Yksiköiden yhdistäminen ja monitoimitaloratkaisut palvelumuotoilun parantamiseksi."*
5. *"Taloudellisen tehokkuuden parantaminen ja menoleikkausten tekeminen henkilöstö-, kiinteistö- ja tukipalvelukustannuksista pitkällä tähtäimellä."* (s. 5)

Palveluverkkopäätöksen mukaan linjattiin, että kouluverkon tiivistämisen lähtökohtana on, että ylläpidettävän kouluyksikön vähimmäisoppilasmäärä nostetaan 32 oppilaasta 48 oppilaaseen. Käytännössä tämä linjaus merkitsee kahden opetusryhmän kokoisten kouluyksiköiden lakkauttamista ja yhdistämistä lähimpään naapurikouluun. (s. 11)

Kyseinen päätös merkitsee Öjan koulun osalta sitä, että "toiminta on lakkautusuhan alla ja että oppilaat siirretään myöhemmin Chydeniuksen kouluun.

Lisäksi Öjan koulun tilanteesta todetaan raportissa seuraavaa:

"Öjan koulun kohdalla palvelurakenteen muutos vaatii tarkkaa toiminnallista ja talousvaikutusten arviointia. Tarkoituksena on arvioida tilanne uudelleen vuonna 2019, kun Chydeniuksen koulu valmistuu ja sen jälkeen tarvittaessa vuonna 2022 uudelleen. Taustalla on koulurakennukseen ja siihen liittyvän kyläkeskuksen tulevaisuus. Vaikka oppilasmäärän perusteella koulun toiminta voitaisiinkin lakkauttaa, niin tulee ottaa huomioon, että aiemman toteutumattoman oppilasmääräarvion takia koulukiinteistön peruskorjaukseen ja laajennukseen on investoitu huomattavasti eli yhteensä yli 1,0 miljoonaa euroa vuosina 2004–2013. Koulussa ei ole omaa ruokalaa eikä liikuntasalia, vaan ne on vuokrattu kylätalolta, jota ylläpitää kyläyhdistys. Yhdistys voisi joutua kestävämmään taloustilanteeseen, jos koulu lakkautetaan. Kokkolan kaupunki on antanut omavaltaisen takauksen Öjan kyläyhdistyksen velkojen vakuudeksi." (s. 13)

Varhaiskasvatuksen osalta raportissa on seuraava kirjaus:

"Öjan koulun mahdollinen siirtyminen tarkoittaa varhaiskasvatuksessakin Öjan alueen uudelleen arviointia. Öjan koulun vieressä kylätalossa toimii varhaiskasvatuksella yksi ryhmä sekä esiopetus. Jos koulu siirtyy tai yhdistyy Chydeniuksen koulun kanssa, niin silloin pitää esiopetuksen ainakin siirtyä mukana. Muun varhaiskasvatuksen kanssa onkin sitten haasteellista, koska silloin Öjaan jää pieni yksikkö, jonka ylläpitäminen ei ole taloudellisesti järkevää." (s. 18)

Sivistyskeskus teki vuonna 2019, kaupungin valtuuston päätöksen mukaisesti, selvityksen Öjan koulun osalta. Selvityksen lopputulemana päätettiin, että Öjan koulu jatkaa toimintaansa ja että tilannetta arvioidaan uudelleen vuonna 2022.

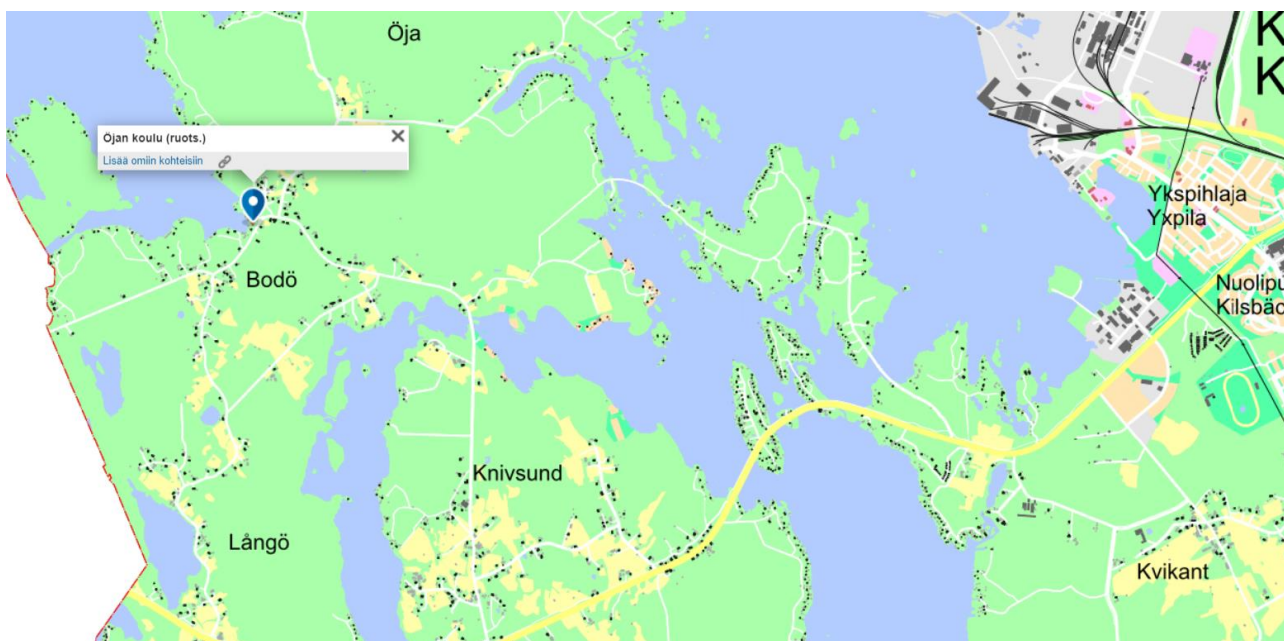
Kaupungin talousohjelma 2020-22

Kaupunginhallitus on hyväksynyt 17.8.2020 talousohjelman vuosille 2020-22. Opetuspalvelujen osalta talousohjelmaan sisältyy palveluverkkopäätös koulujen sulkemisesta lukuvuoden 2021-

2022 päätteeksi, jonka kustannusvaikutukseksi vuodelle 2022 on esitetty 95 000 €:n säästö. Talousohjelmaan ei ole kirjattu, mikä tai mitkä koulut vuonna 2022 lakkautettaisiin, sillä tiedossa on ollut, että vuoden 2022 aikana tarkastellaan sekä Ullavan että Öjan koulujen tilannetta ja niistä päätetään erikseen.

3 Öjan koulu

Ruotsinkielinen Öjan koulu on kyläkoulu, joka sijaitsee osoitteessa Öjantie 454, 68550 Öja.

Kuva 1. Öjan koulun sijainti. Kokkolan opaskartta. Kuvakaappaus.

Öjan koulun etäisyys kaupungin keskustaan (Kauppatori) on 16 km. Lähimpään Kokkolan kaupungin keskustassa toimivaan ruotsinkieliseen 1–6 vuosiluokkien kouluun, Chydeniuksen kouluun on 16,4 km (arvioitu matka-aika autolla on 22 min).

Koulu ja varhaiskasvatus käyttävät viereisen Öjan kyläkeskuksen tiloja, jossa on ruokasali, liikuntasali, esiopetuksen luokkatila sekä varhaiskasvatuksen ryhmän tilat. Kyläkeskus on rakennettu vuonna 2005 samaan pihapiiriin koulun kanssa, ja sillä on tiloja yhteensä 750 m².

3.1 Öjan koulun oppilasmäärä ja oppilasennuste

Kaupunginvaltuusto teki vuonna 2017 päätöksen siitä, että jatkossa ylläpidetään Kokkolassa niitä kouluja, joiden oppilasmäärä on yli 48 oppilasta. Tähän päätökseen nähden on syytä tarkoin tarkastella Öjan koulun oppilasmäärää aikaisempina lukuvuosina, tänä lukuvuonna sekä pyrkiä muodostamaan mahdollisimman realistinen oppilasennuste tuleville lukuvuosille.

Öjan koulun oppilasmäärä on ollut vuonna 2017 33 oppilasta, vuonna 2018 33 oppilasta, vuonna 2019 32 oppilasta ja vuonna 2020 33 oppilasta. Tänä lukuvuonna Öjan koulussa on 39 oppilasta.

Osa ruotsinkielisten koulujen oppilaista tulee kaksikielisistä perheistä. Väestörekisterikeskukseen ilmoitettu äidinkieli ei kaksikielisissä perheissä korreloi opetuskielen kanssa. Aikaisempien lukuvuosien oppilaaksioton perusteella tiedetään, että osa kaksikielisistä oppilaista valitsevat ruotsinkielisen koulun, vaikka väestörekisteriin on merkittynä äidinkielenä suomi. Kaksikieliset perheet voivat itse valita, ilmoittavatko he lapsena suomen- vai ruotsinkieliseen kouluun. Koulutuksen järjestäjän vastuulla on arvioida, onko lapsen

koulukielen osaaminen riittävällä tasolla koulusta suoriutumiseen. Se kumman kielistä varhaiskasvatusta/esiopetusta lapsi saa, on vahva viite tulevasta koulukielestä. Se ei kuitenkaan takaa sitä, että lapsi ilmoitetaan saman kieliseen kouluun.

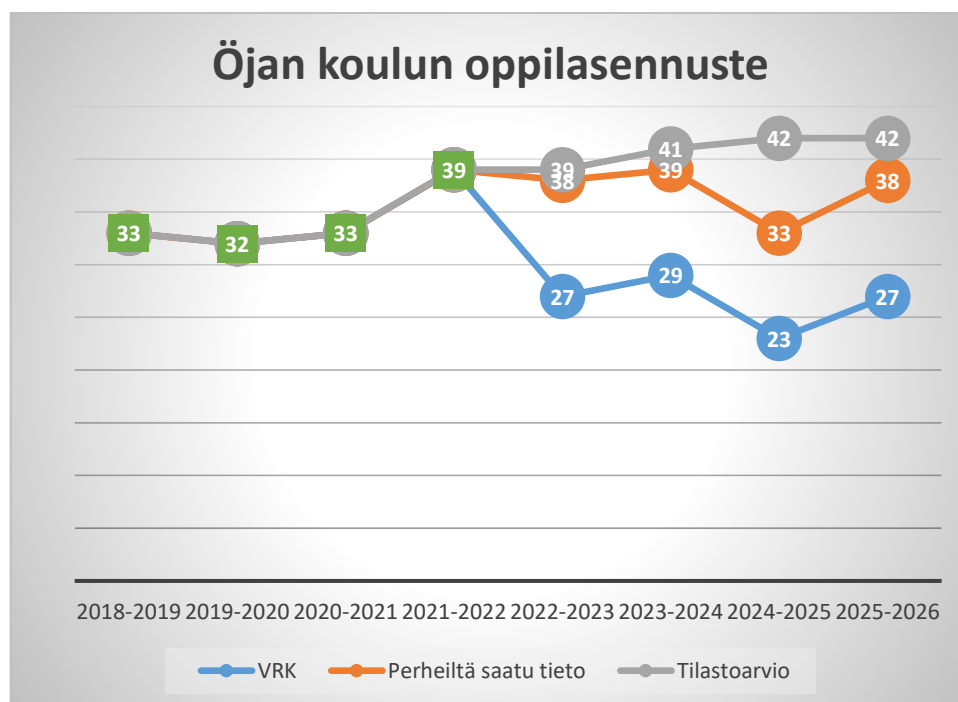
Opetushallitus on vuonna 2021 tarkastellut kaksikielisten perheiden koulukielen valintaa ja toteaa, että ruotsinkielisissä peruskouluissa koulunkäyntinsä aloittavien ekaluokkalaisten määrä on noin 10 % suurempi kuin äidinkieleltään ruotsinkielisiksi rekisteröityjen osuus 7-vuotiaiden ikäryhmässä. Kokkolassa prosenttiosio on hiukan valtakunnan prosenttiosiota suurempi, kun Kokkolassa ruotsinkieliseen perusopetukseen ilmoittautuu vuosittain noin 12-14 oppilasta joilla on väestörekisteritietojen mukaan äidinkielenään suomi. Kokkolassa prosenttiosio sijoittuu 10-15% väliin, vuosivaihtelu huomioiden.

Kokkolassa noudatetaan lähikouluperiaatetta, jonka mukaan koulutuksenjärjestäjä osoittaa oppilaalle lähikoulun kotiosoitteen mukaan. Ruotsinkielisten koulujen oppilaaksiottoa ohjaa sivistyslautakunnan opetuspalvelujen ruotsinkielisen jaoston päätös oppilaaksioton perusteista (Bildningsnämnden, sektionen för svenska utbildningstjänster 11.11.2020 §40). Oppilaan huoltajat voivat näiden periaatteiden mukaisesti anoa koulupaikkaa toisesta koulusta kuin lähikoulusta.

Öjan koulun oppilaaksiottoalueelta on perinteisesti hakeutunut joitain oppilaita vuosittain Chydeniuksen kouluun. Nykytilanteessa Chydeniuksen koulun oppilasmäärä on niin suuri, ettei koulupaikkaa voida myöntää toisen oppilaaksiottoalueen oppilaille. Tämän oletetaan vaikuttavan Öjan koulun tulevaan oppilasmäärään positiivisesti.

Öjan koulun oppilasennustetta tehdessä on tarkastelu kolmea eri tietolähdettä. Tietolähteinä toimivat seuraavat:

1. Väestörekisterikeskuksen tiedot.
2. Öjalaisten itse antama arvio, johon on koottu Öjassa asuvilta perheiltä saatu tieto tulevien vuosien kouluilmoittautumisesta.
3. Väestörekisterikeskuksen tiedot, joihin on lisätty aikaisempien lukuvuosien keskiarvoon perustuva arvio äidinkieleltään suomenkielisistä lapsista jotka ilmoittautuvat ruotsinkieliseen kouluun.

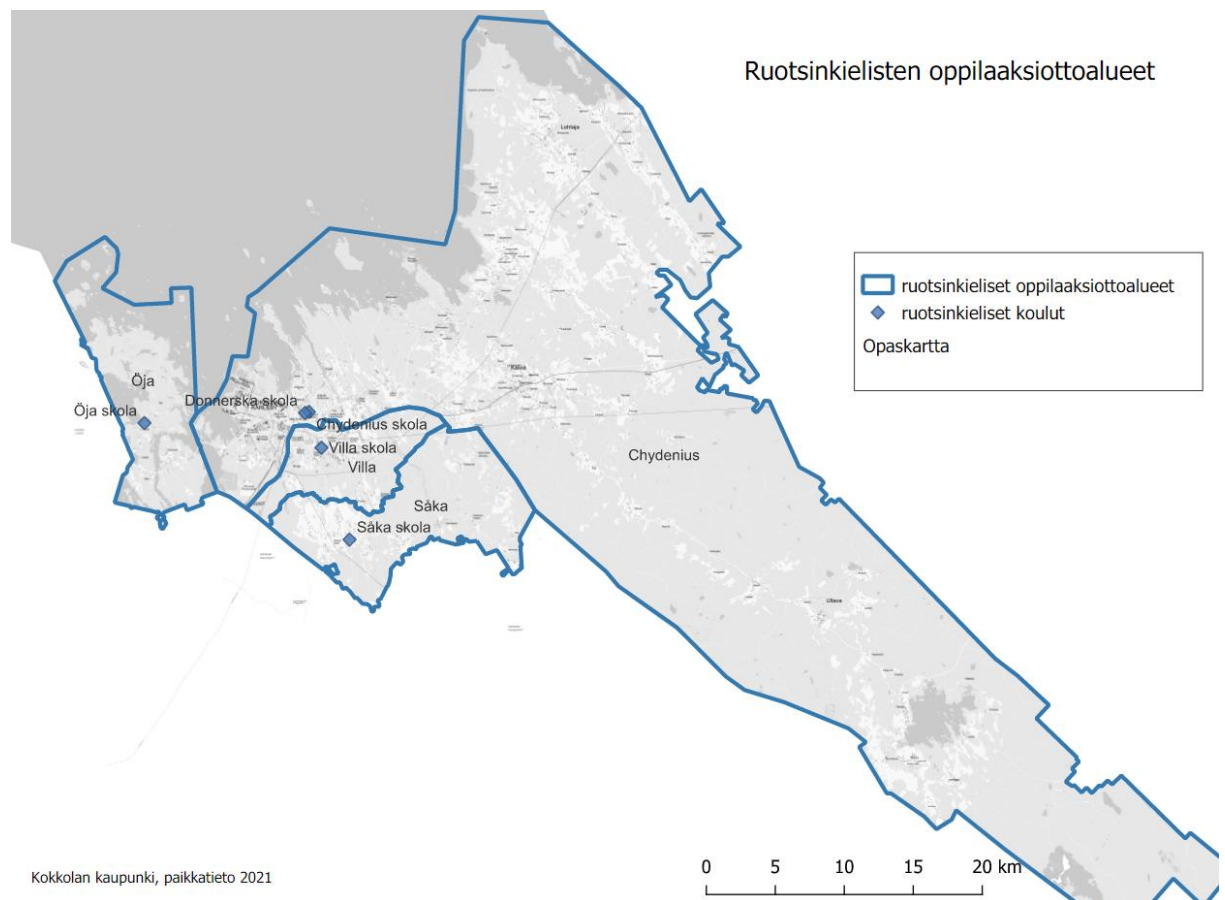

Kuva 2. Öjan koulun oppilasennuste

Väestörekisterin tietoihin perustuvaa oppilasennustetta ei voida pitää luotettavana koska Öjan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on nykyisellään selvästi enemmän lapsia kuin mitä tämä ennuste osoittaa.

Öjalaisilta perheiltä saadun ennusteen mukaan, tulee oppilasennuste säilymään nykyisellä tasolla muutaman oppilaan heilahduksia huomioimatta. Kun väestörekisterin tietoihin lisätään arvio äidinkieleltään suomenkielisistä oppilaista, saadaan oppilasennuste, joka osoittaa oppilasmäärän maltillista kasvua. Näiden kolmen oppilasennustetarkastelun pohjalta voidaan pitää hyvin todennäköisenä, ettei Öjan koulun oppilasmäärässä tapahdu suuria muutoksia seuraavan viiden vuoden aikana.

Ruotsinkielisten koulujen oppilaaksiottoalueet on uudistettu loppuvuodesta 2021. Öjan koulun oppilaaksiottoalueeseen ei tehty muutoksia. Oppilaaksiottoalueita muodostettaessa tulee ottaa huomioon perusopetuslain §6, jonka mukaan opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Koulukuljetukset perustuvat pitkälti julkiseen liikenteeseen, joten nekin on huomioitu aluejaossa.

Kuva 3: Oppilasottoalueet ruotsinkielisissä kouluissa.

Valtuuston hyväksymässä kouluverkko selvityksessä päätettiin, että tulee tarkastella mahdollisuutta sijoittaa Öjan koulun oppilaat Chydeniuksen koulun. Tästä syystä on tarpeen tarkastella Chydeniuksen koulun oppilasmääriä. Alla olevassa taulukossa on esitelty sekä Öjan koulun että Chydeniuksen koulun oppilasmäärät lukuvuonna 2021-2022:

Oppilasmäärät Öjan ja Chydeniuksen kouluissa					
	Öja	Chydenius A	Chydenius B	Yhteensä	Oppilaita /ryhmä, jos koulut yhdistetään
esikoulu	5	22	19	46	23
1	7	24	23	54	27
2	4	19	19	42	21
3	10	20	21	51	25,5
4	6	21	21	48	24
5	6	18	16	40	20
6	6	17	13	36	18

Taulukko 1: Oppilasmäärät Öjan ja Chydeniuksen kouluissa

Chydeniuksen koulu on suunniteltu, rakennettu ja kalustettu max. 22 oppilaan ryhmille. Yllä oleva taulukko osoittaa, että Chydeniuksen koulun oppilasmäärä on jo nykyisellään ylärajalla ja ylittää suunnitellun ryhmämaksimin ensimmäisellä vuosiluokalla. Öja koulun oppilaiden siirtäminen Chydeniuksen kouluun, oppilasmääriin vedoten, on mahdotonta. Silloin oppilasmäärä/ ryhmä käy liian suureksi sekä esikoulun, ensimmäisen, kolmannen että neljännen vuosiluokan osalta.

Yllä oleva taulukko osoittaa, ettei Öjan koulun oppilaita voi sijoittaa Chydeniuksen kouluun seuraavan viiden lukuvuoden aikana. Vaikka ikäryhmät Kokkolassa pienenevät, ei ole takeita sille, etteikö jatkossakin Chydeniuksen ja Öjan koulujen oppilaaksiottoalueiden yhteenlaskettu oppilasmäärä/ ikäluokka ylittäisi 44 oppilaan rajaa.

Koulujen yhdenvertaisuutta ja yhteneviä opetusedellytyksiä ajatellen, on perusteltua pyrkiä siihen, että ryhmäkoot olisivat mahdollisimman saman kokoisia eri kouluissa. Kun aikaisemmin yhdistettiin kaksi pienempää kyläkoulua Chydeniuksen kouluun, syntyi tilanne, jossa Chydeniuksen koulun ryhmäkoot kasvoivat muita ruotsinkielisiä kouluja hiukan suuremmiksi (19,5 oppilasta). Keskimääräinen ryhmä koko ruotsinkielisissä 1-6 kouluissa on noin 17 oppilasta.

3.2 Öjan alueen varhaiskasvatuksen palvelutarve

Öjan alueen ainoa varhaiskasvatuspalveluyksikkö on Öjan kyläkeskuksessa toimiva päiväkotiryhmä, joka sisältää yhden ryhmän eli maksimissaan 21 varhaiskasvatuspaikkaa 0 – 4 vuotiaille lapsille. Lasten ikä vaikuttaa ryhmän kokoon. Päiväkodissa on nykyisellään 13 lasta.

Esiopetusta ja varhaiskasvatusta järjestetään toimintakaudella 2021-2022 Öjan kyläkeskuksessa. Öjan esiopetus on Opetus ja kulttuuriministeriön päätöksellä valittu mukaan kokeiluun kaksivuotisesta esiopetuksesta. Kokeilu kestää elokuun 2021 alusta toukokuun 2024 loppuun. Esiopetukseen osallistuvien lasten tarvitsema, esiopetuspäivän jälkeinen, varhaiskasvatus järjestetään samoissa tiloissa kuin esiopetuskin.

Öjassa järjestetään ruotsinkielistä palvelua, suomenkielinen varhaiskasvatuspalvelu ja esiopetus järjestetään kaupungin keskustan alueella. On kuitenkin huomioitavaa, että päiväkodissa on ollut, ja on tälläkin hetkellä, huoltajien toiveesta suomenkielisiä lapsia. Alla olevassa taulukossa on esitetty Öjan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lapsimäärät

5-vuotiaitten esiopetus	7 lasta (joista 6 myös varhaiskasvatuksessa)
esiopetus	5 lasta ((joista 3 myös varhaiskasvatuksessa)
varhaiskasvatus 0-3v	4 lasta
varhaiskasvatus 3-4V	9 lasta
YHTEENSÄ	25 lasta

Taulukko 2: Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lapsimäärät

Kaikki varhaiskasvatusta tarvitsevat ja Öjasta sitä haluavat lapset voidaan sijoittaa Öjan palveluiden piiriin.

4 Rakennuksen kunto ja rakennustekninen arvio

Kuva 4: Öjan koulun uusi ja vanha osa

Öjan koulu koostuu useammassa eri vaiheessa rakennetusta rakennusosasta. Koulun vanhin osa on rakennettu vuonna 1897, ja rakennusta on laajennettu vuosina 1971, 2006 sekä 2009. Vanhin osa on peruskorjattu vuonna 2008. Öjan koulun huoneistoala on 674 m² ja kerrosala 759,5 m².

Viimeisin jälleenhankintahintaan, tekniseen nykyarvoon ja kuntoluokkaan (=tekninen nykyarvo / jälleenhankintahinta) liittyvä selvitys on tehty vuonna 2021 (Trellum Consulting Oy 3.3.2021). Selvityksessä Öjan koulua on tiettävästi tarkasteltu kahtena kokonaisuutena, jotka ovat vanha osa ja sen yhteyteen tehty laajennus omana kokonaisuutenaan sekä vuosien 2006 ja 2009 laajennukset omana kokonaisuutenaan. Kuntoluokitukseen liittyvät tiedot Öjan koulun osalta on esitetty alla olevassa taulukossa.

Jär	Kat	Rakennus	Ktt	Sij	Slk	Osote	Postitoimp.	V	m2	JA €/m2	JHA	Kuluminen	TeknA	TA €/m2	Kla	Kvelka	Pkatrve	Pptarve	Kats
88	169	Öjan koulu, va	2	4	1	Öjantie 454	68550 ÖJA	1897	474	2 210	1 047 540	18 332	754 229	1 591	72 %	31 426	0	0	2.2.2021
88	169	Öjan koulu, laa	2	4	1	Öjantie 454	68550 ÖJA	2006	200	2 550	510 000	8 925	402 900	2 015	79 %	0	0	0	2.2.2021

(Taulukon lähde: Kokkolan kaupungin rakennusten tekniset ja jälleenhankinta-arvot sekä omaisuuden keskeiset tunnusluvut, arvonnääritys v.2020, liite 1, 3.3.2021 Trellum Consulting Oy)

Taulukko 3: Rakennuksen kuntoluokitustiedot

Rakennukset jaotellaan kuntoluokituksen mukaisesti seuraavasti:

- Kuntoluokka > 90% = uutta vastaavat rakennukset
- Kuntoluokka 75-90% = hyväkuntoiset rakennukset
- Kuntoluokka 60-75% = tyydyttävässä kunnossa olevat rakennukset
- Kuntoluokka <60% = huono-/välttäväkuntoiset rakennukset

Selvityksen perusteella Öjan koulun **vanhan osan kuntoluokka on 72% (tyydyttävä kunto)** ja **laajennusosan kuntoluokka 79% = hyvä kunto**.

Rakennuksen peruskorjaus/perusparannus toteutetaan yleensä kuntoisuusluokan ollessa välillä 30-60%. Lineaarilla kulumisella laskettuna (30% osuus rakennuksesta "kulumatonta", kuluminen = 0,5%/vuosi ja 70% osuus kuluu 1,75%/vuosi) peruskorjaukset tulevat ajankohtaiseksi vanhalla osalla n. 9 vuoden kuluttua ja laajennusosalla n. 14 vuoden kuluttua (oletuksena peruskorjauksen suorittaminen kuntoisuusluokan alittaessa 60%). Tarkempien ajankohtien määrittäminen edellyttää kuntoarvion uusimista/kuntotutkimusta. Rakennusten kunnossapito vaikuttaa merkittävästi peruskorjaustarpeen ajankohtaan.

Rakennukseen on vuoden 2004 jälkeen investoitu yhteensä 1 113 853 euroa seuraavasti:

- 2006 laajennus suunnittelukustannuksineen n. 420 000 €
- 2007 pihavarasto 85 m² n. 79 000 €
- 2008 vanhan osan peruskorjaus n. 250 000 €
- 2009 vanhan osan peltikaton maalaus n. 6 000 €
- 2009 laajennus, konesali n. 150 000 €
- 2010 piha-aidat n. 6 000 €
- 2010 vanhan osan ulkomaalaus + lahokorjauksia n. 22 000 €
- 2012–2013 pihatytöt n. 152 000 €
- 2015 ilmanvaihdon parantaminen kolmessa luokahuoneessa (vanhalla osalla) n. 29 000 €

Rakennukseen tulevaisuudessa odotettavissa olevat korjaustarpeet kohdistuvat arviolta ensimmäisenä vanhan osan ikkunoihin, jotka ovat ulkopuutteiden osalta maalauskorjausten tai kokonaan uusimisen tarpeessa (energiansäästönsäkökulma) sekä vanhan osan julkisivumaalauksiin.

Kuva 5: Öjan kyläkeskus, jota ylläpitää Långö Byagille rf.

Öjan koulun kanssa samassa pihapiirissä olevan kylätalon rakentamisvuosi on 2005, ja sen huoneistoala on n. 750 htm². Kokkolan kaupungilla on voimassa oleva vuokrasopimus yhdistyksen kanssa. Vuokrasopimusta on edellisen kerran päivitetty vuodenvaihteessa 2014/2015. Vuokrasopimuksen mukaan yhdistykseltä vuokrataan liikuntasalia, ruokalaa, keittiötä sekä useampaa tilaa varhaiskasvatuksen käyttöön. Vuorattavan tilan yhteenlaskettu m² määrä on 325,4 m². Sivistyskeskus on aloittanut neuvottelut uuden vuokrasopimuksen osalta. Uuden vuokrasopimuksen on tarkoitus astua voimaan kevätkauden 2022 aikana. Vuokraneuvotteluissa sovitaan uudesta vuokrahinnasta ja tarkastellaan uudelleen tilankäyttöä kylätalossa sekä vuokran jakautumista perusopetuksen, esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen välillä. Alustavat neuvottelut indikoivat, että perusopetukselle kohdistuva vuokratulo tulee laskemaan n. 5-10% vuositasolla.

5 Kaavoituksen ja asutuksen kehittyminen alueella

Öjan koulun tarkastelualueeseen kuuluvat Långön ja Knivsundin kylät. Alueella on voimassa 4.2.2019 hyväksytty Kanta-Kokkolan kyläasutuksen vaiheosayleiskaava. Knivsundin ja Långön alueella on noin 314 nykyistä rakennuspaikkaa. Kaavassa osoitettuja uusia, nykyistä kylärakennetta täydentäviä rakennuspaikkoja, jotka eivät ole vielä rakentuneet on alueella yhteensä 139 kpl.

Koulun läheisyydessä sijaitsee Sundholm minnesstiftelsen maa-alue, joka on Långö Byagille r.f:n omistuksessa ja tälle on syksyllä 2021 hyväksytty alueelliset suunnittelutarveratkaisut, joissa on osoitettu 13 omakoti-/paritalotonttia.

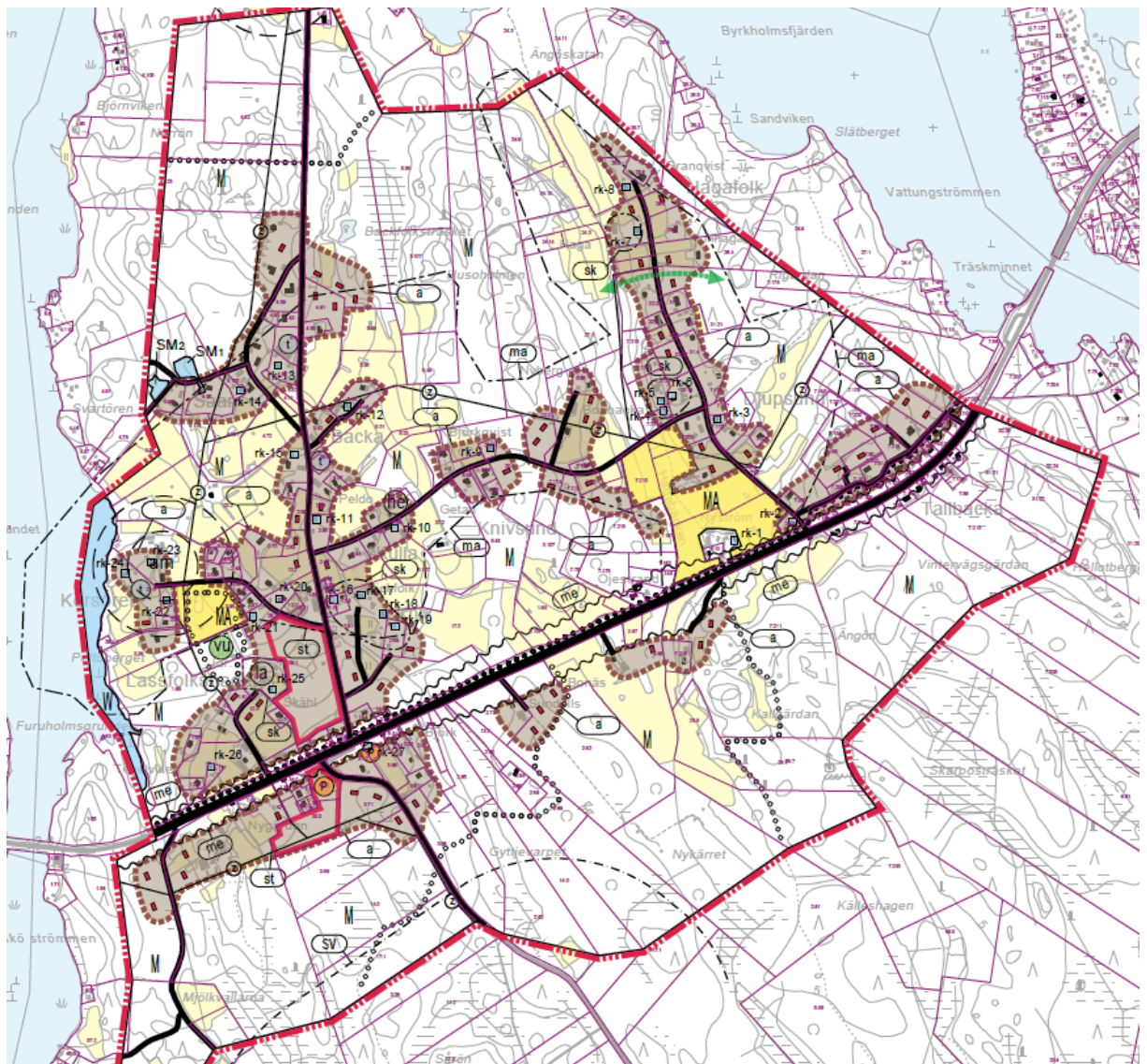
Knivsundin alueella sijaitsee kaupungin maanomistusta maantie 749 pohjois- ja eteläpuolella, Långön alueella koulun vieressä sekä Näcksundin pohjoisosassa, näille alueille voitaisiin osoittaa alueellisilla suunnittelutarveratkaisulla yhteensä noin 29 omakoti-/paritalotonttia.

Knivsundin ja Långön alueille on vuosien 2012–2021 aikana rakennettu yhteensä 27 asuntoa, keskimäärin 2,7 asuntoa per vuosi.

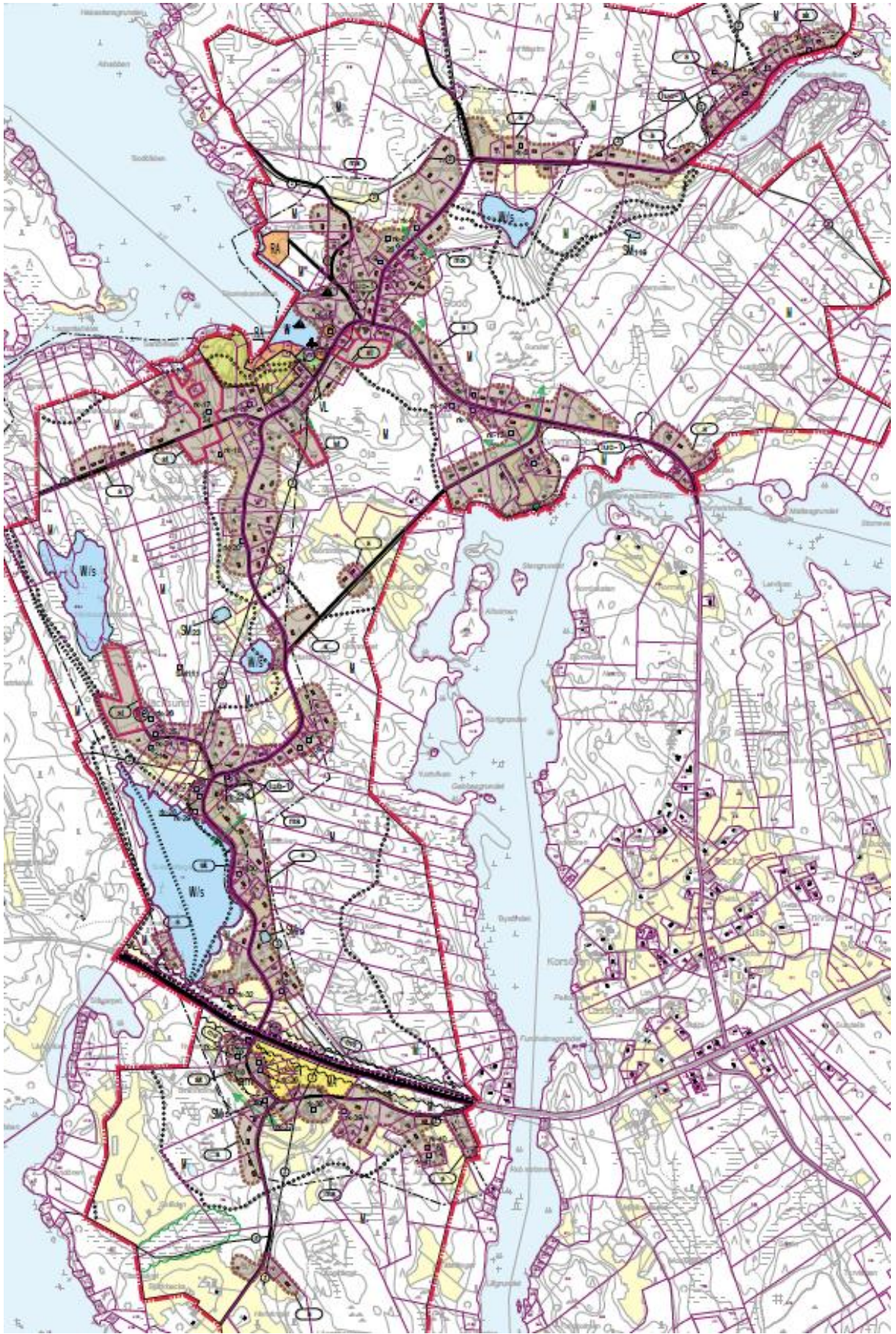
Säätiön alueellisten suunnittelutarveratkaisujen valmistuttua voidaan arvioida, että rakentamisen määrä kasvaa 1-2 asunnolla per vuosi.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Långö ja Knivsund	4	3	2	3	2	0	3	2	3	5

Taulukko 4. Rakentamisen määrä per vuosi

Kuva 6. Ote Kanta-Kokkolan kyläasutuksen vaiheosayleiskaavasta – Knivsund.

Kuva 7. Ote Kanta-Kokkolan kyläasutuksen vaiheosayleiskaavasta – Långö.

6 Palvelujen kustannukset ja säästöpotentiaali

Vuoden 2020 tilinpäätöksen mukaisesti Öjan peruskoulun toimintakulut olivat 342 761 euroa. Oppilaskohtaiset nettomenot olivat 9 653 €/oppilas.

Samana vuonna ruotsinkielisen perusopetuksen 1–6 luokkien kouluissa keskimääräiset nettomenot olivat 7 757 €/oppilas ja suomenkielisessä perusopetuksessa keskimääräiset nettomenot olivat 6 845 €/oppilas. Kustannuksissa ei ole huomioitu opetuksen yhteisiä menoja kuten oppilaskuljetukset, kuraattori- ja koulupsykologipalvelut jne.

Vuoden 2020 tilinpäätöksen mukaisesti Öjan päiväkodin toimintakulut olivat 198 229 euroa, ja toimintatuotot 37 303 euroa. Nettomenot olivat 160 926 euroa. Öjan esiopetuksen kustannukset olivat v. 2020 54 127 euroa. Oppilasta kohden 7 732 euroa.

6.1 Henkilöstökustannukset

Öjan koulun henkilöstökustannukset olivat v. 2020 n. 163 000 euroa. Tämän hetken arvion mukaan henkilöstökustannusten säästöt olisivat noin 133 000 euroa perusopetuksen osalta, jos koulut yhdistettäisiin. Mikäli Öjan koulu lakkautetaan ja oppilaat yhdistetään olemassa oleviin opetusryhmiin, syntyy oletettavasti tarvetta jakotunteihin ja muihin oppilaan oppimiseen ja tukeen liittyviä kustannuksia. Kustannukset ovat arvioitu olevan 30 000€.

Henkilöstökustannusten säästölaskelma perustuu siihen, että oppilaat sijoittuisivat olemassa oleviin oppilasryhmiin, mikä ei voi nykyisellään toteutua ainakaan Chydeniuksen koulun osalta. Jos koulun toiminta lakkaisi, merkitsisi se myös sitä, että esiopetus tulisi siirtymään. Öjan koulun yhteydessä järjestetyn esiopetuksen lakkauttaminen säästäisi arviolta -0,5 htv, yhteensä 16 200 euroa.

6.2 Kiinteistömenot

Öjan koulun kiinteistömenot ovat talousarvioesityksessä vuodelle 2022 yhteensä 111 460 euroa. Öjan kylätalon vuokramenot ovat vuodelle 2022 yhteensä 91 600 euroa (sisältäen kaikki kiinteistömenot). Kylätalon vuokratulot on jaettu varhaiskasvatukselle, esiopetukselle ja opetuspalveluille. Esiopetuksen, opetuspalveluiden ja ip-kerhotoiminnan kustannukset ovat kylätason kustannuksista yhteensä 40 200 euroa. Mikäli Öjan koulu lakkautettaisiin, tulee koulukiinteistön ylläpito aiheuttamaan edelleen kustannuksia kaupungille. Kiinteistöissä on pidettävä yllä peruslämpö, vakuutukset ja jonkin verran kiinteistöpalvelua. Vuoden 2020 pääomakulut (poiston osuus) ovat Öjan koulun kiinteistön osalta 32 180 euroa.

6.3 Alueen liikenneolosuhteet ja kuljetuskustannukset

Öjan koulu on kyläkoulu ja se sijaitsee saaristomaisella maaseutualueella. Se on Kokkolan eteläisin koulu. Matkaa koululta kaupungin keskustaan on 16 km, ja maanteitse koululta Luodon kunnan rajalle on 4,6 km.

Koulun liikenneympäristö on suunniteltu hyvin, mutta maaseudun tapaan alueella ei ole kevyen liikenteen väyliä. Jalankulkijat ja pyöräilijät kulkevat maantien piennarta.

Jos Öjan koulun toiminta lakkaisi, tulisivat kaikki esi- ja perusopetuksen oppilaat koulukuljetusten piiriin. Koulumatka ja siihen kuluva päivittäinen aika pitenisi. Öjasta kulkee keskustaan kaupunkiliikenteen linja PY 16, jolla oppilaat pääsisivät Chydeniuksen koulun kohdalla olevalle pysäkille. Bussimatkan kesto aamuisin olisi n. 40 min riippuen hieman siitä, missä päin oppilas asuu ja iltapäivisin n. 55 min. Chydeniuksen koulussa koulu alkaa klo 8.00 ja päättyy klo 11.45 / 12.45 / 13.45. Bussimatkan kestossa on huomioitu odotusajat. Bussimatkan keston lisäksi tulee mahdolliset kävelymatkat pysäkille ja pysäkiltä kotiin.

Kustannukset bussilipuista olisivat vuositasolla n. 23 000 euroa, jos oppilaat siirtyisivät joukkoliikenteen piiriin. Kuljetuskustannukset on arvioitu lukuvuoden 2021–2022 oppilastietojen perusteella. Oppilasmäärä PY 16 –linjalla kasvaisi, joten on todennäköistä, etteivät kaikki oppilaat eivätkä mahtuisi linja-autoon klo 8 vuorolla. Mikäli kaikki oppilaat eivät mahdu yhteen linja-autoon, tulisi kustannuksia toisesta linja-autosta klo 8 vuorolle n. 39 000 euroa / vuosi. Iltapäivisin oppilasmäärä jakautunee tasaisemmin eri vuoroille jolloin toisen linja-auton tarvetta ei ole.

6.4 Säästöpotentiaali yhteensä

On hyvin haasteellista esittää tarkkaa arviota siitä minkälaiset säästöt syntyvät, mikäli Öjan koulu lakkautetaan. Haasteellisuus aiheutuu siitä, ettei koulujen yhdistämisen myötä syntyvää henkilöstösäästöä voida luotettavasti arvioida pelkkien oppilasmäärien perusteella. Opetuksen järjestäjällä on lain mukaan velvollisuus järjestää opetus ja mahdollinen tukiopetus ilmenevän tarpeen mukaisesti. Kouluja yhdistäessä saattaa syntyä tilapäistä tai pidempiaikaista tarvetta jakotunneille tai oppilaan tarpeisiin perustuville erityisjärjestelyille kuten tukiopetukselle. Näiden kulujen arvioiminen on mahdotonta tarkalla tasolla, koska oppimiseen ja oppimisen tuen tarpeeseen vaikuttaa moninainen joukko eri tekijöitä. Koulurakennus, koulumatka ja opetusryhmä ovat olennaisia oppimiseen vaikuttavia tekijöitä, joihin kouluverkkopäätöksillä vaikutetaan. Vaikeammin ennakoitavia oppimiseen vaikuttavia tekijöitä ovat mm. sosiaaliset suhteet, motivaatio ja asenteet.

Öjan koulun lakkauttamisen myötä saavutettavat potentiaaliset säästöt

Henkilöstökulut opetuspalvelut	163 000
Henkilöstökulut esiopetus	16 200
Kiinteistömenot (koulurakennus)	111 460
Vuokramenot sis. siivous (kylätalo), koulun ja esiopetuksen osuus. Vuokra ja siivous yhteensä 91 600 (sis. varhaiskasvatus).	40 200
Muut toiminnan menot, sisältäen ruokapalvelut	10 000
Yhteensä	340 860

Taulukko 5: Säästöt yhteensä

Koulun lakkauttamisella aiheutuu myös kuluja. Arvio kuluista on nykytiedon valossa seuraava

Koulukuljetukset	23 000
Toinen linja-autovuoro klo 8	39 000
Varaus jakotunteihin ryhmäkoon kasvaessa	30 000
Tyhjän koulukiinteistön ylläpito (kulu ei kohdistu opetuspalveluille)	
Yhteensä	92 000

Taulukko 6: Kulut yhteensä

Mikäli Öjan koulu lakkautetaan, päättyy oletettavasti myös varhaiskasvatuksen järjestäminen nykytuotoisena Öjassa. Varhaiskasvatuksen siirtyminen muuhun toimipisteeseen aiheuttaa oletettavasti kertaluotoisia kuluja, joita ei voida nykytilanteessa arvioida. Toiminnan järjestäminen toisessa toimipisteessä aiheuttaa nykyistä järjestelyä vastaavat kulut.

Aikaisemmissa Öjan kouluun liittyvissä selvityksissä on tuotu ilmi, että Kokkolan kaupunki on vuonna 2004 antanut omavelkaisen takauksen Öjan kyläyhdistyksen velkojen vakuudeksi. Omavelkainen takaus on annettu kahteen lainaan, joiden yhteissumma oli lainanottohetkellä 332 000 euroa. Takaus päättyi vuoden 2019 aikana.

Öjan koulun lakkauttamisella saavutettavien nettosäästöjen arviointi on yllämainitusta syistä hankalaa. Voidaan kuitenkin varovaisuuden periaatetta noudattaen olettaa, että lakkauttamisella saavutettava nettosäästö olisi noin 250 000 €/vuosi.

7 Toiminnan jatkumisen tai päättymisen vaikutukset palveluverkkoon

Öjan koulun tilanteesta on tehty edellinen selvitys vuonna 2019. Tuolloin on todettu, ettei luotettavaa oppilasennustetta ole voitu tehdä koska oppilaaksiottoalueet tulevat uudistumaan. Vuonna 2019 ollaan oltu siinä käsityksessä, että Öjan koulun oppilaat voisivat mahtua Chydeniuksen kouluun. Tämän selvityksen, ja siihen liittyvän oppilasmäärätarkastelun ja ennusteen perusteella voidaan todeta, ettei Öjan koulun oppilaita voida siirtää Chydeniuksen kouluun seuraavaan viiteen vuoteen.

Vuoden 2019 selvityksessä on todettu, että palveluverkkoa tarkastellessa tulee ottaa huomioon myös alueella asuvien suomenkielisten oppilaiden palvelujen saatavuus. Jo aikaisempina vuosina on ollut esillä sellainen vaihtoehto, että Öjan koulussa tarjottaisiin perusopetusta myös suomenkielisille oppilaille, koska oppilasmäärä on laskenut alemmalle tasolle, mitä ennusteet peruskorjausta suunniteltaessa osoittivat. Aikaisemmassa selvityksessä sivuttiin vaihtoehtoa, jossa Öjan koulun opetus laajennettaisiin myös suomenkieliseksi. Vuoden 2019 tilanteesta kuuluivat Öjassa asuvat oppilaat Koivuhaan ja Ykspihlajan koulun yhteiseen oppilaaksiottoalueeseen. Koulukuljetusreittien takia oppilaat ohjattiin kuitenkin joko Koivuhaan tai Mäntykankaan kouluihin. Ykspihlajan koulun valmistuttua, ja suomenkielisten koulujen oppiaaksiottoaluiden uudistuttua, ohjataan Öjan alueen suomenkieliset oppilaat Ykspihlajan kouluun. Ykspihlajan kouluun on tilan, ryhmäkokojen ja koulukuljetusten puolesta mahdollista ottaa Öjan alueen suomenkieliset oppilaat.

Perusopetuslain mukaan ”kunta, jossa on sekä suomen- että ruotsinkielisiä asukkaita, on velvollinen järjestämään perusopetuksen ja esiopetuksen erikseen kumpaakin kieliryhmää varten.” (Perusopetuslaki §4)

Suomenkielisen opetuksen järjestäminen Öjan koulussa edellyttäisi, että suomenkielisten oppilaiden ryhmät kuuluisivat hallinnollisesti jonkin suomenkielisen peruskoulun alaisuuteen tai olisivat oma suomenkielinen yksikkö. Ykspihlajan koulun valmistumisen myötä ei ole perusteita järjestää suomenkielistä opetusta Öjan koulussa.

7.1 Kehittämissuuntaus Öjan koulussa

Öjan koulun toimintaa on viime vuosina kehitetty voimakkaasti. Keskeisin muutos tapahtui henkilöstörakenteessa, kun koulunkäynnin ohjaajan työpanokseen käytettävät määrärahat kohdennettiin tuntiopettajan palkkaamiseen. Muutoksella saavutettiin tilanne, jossa kahden opettajan koulu muuttui kustannusneutraalein keinoin kolmen opettajan kouluksi (kaksi luokanopettajaa ja yksi tuntiopettaja). Nyt kun koulussa on kolme opettajaa, voidaan opetus jakaa kolmeen yhdysluokkaan aikaisemman kahden luokan sijaista. Kustannusneutraalisuus

saavutettiin siten, että tuntiopettajan työtuntimäärä on koulunkäynninohjaajaan työtuntimäärään verrattuna pienempi.

Koulun toiminnassa on myös painotettu aikaisempaa enemmän ulkoilmapedagogiikkaa, lähiympäristöä ja luontoa hyödyntäen. Näiden kahden kehittämissuuntauksen toivotaan tekevän koulusta entistä houkuttelevamman. Öjan koulu sijaitsee poikkeuksellisen hienossa ympäristössä luonnon ja meren välittömässä läheisyydessä. Antamalla koululle mahdollisuuden pitkäaikaisemmalle kehittämiselle, mahdollistetaan myös siten oppilasmäärän kasvu.

8 Selvityksen perusteella muodostettu johtopäätös

Öjan koulun toiminnan sen kehittämisen ja alueella asuvien perheiden näkökulmasta on haitaksi, että koulu on jatkuvan lakkauttamisuhan alla ja että koulun tulevaisuutta tarkastellaan muutaman vuoden välein. Oppilasennusteet antavat selkeästi ymmärtää, etteivät Öjan koulun oppilaat mahdu Chydeniuksen kouluun. Päätöstä tehdessä tulee huomioida, että Öjan koulu on etäisin kaupungin ruotsinkielisistä kouluista ja etäisyys muihin ruotsinkielisiin kouluihin on merkittävä. Lisäksi on edelleenkin tarpeen huomioida, että Öjan koulu, Öjassa järjestetty varhaiskasvatus ja Långö Byagillen ry ovat voimakkaasti riippuvaisia toisistaan. Öjan koulun mahdollisella sulkemisella olisi suoranainen vaikutus näiden kahden muun toimijan toimintaedellytyksiin

Selvitykseen pohjautuen on sivistyskeskuksessa muodostettu seuraava johtopäätös:

Öjan koulun lakkauttamisesta on perusteltua luopua, vaikka oppilasmäärä on alle 48. Mikäli oppilasmäärät pienenevät tulevaisuudessa olennaisesti tai koulun olosuhteissa tapahtuu muita merkittäviä heikennyksiä, otetaan koulun jatko uudelleen tarkasteluun. Uudelleen tarkastelulle ei kuitenkaan esitetä aikarajaa.

9 Lapsivaikutusten arviointi

Lapsivaikutusten arviointi on erilaisten päätösten ja toimenpiteiden yhteydessä tehtävää lapsiin kohdistuvien vaikutusten ennakoimista ja seurantaan. Lapsivaikutusten arviointi mahdollistaa, että lasten edut otetaan lapsia koskeissa päätöksissä huomioon lapsen oikeuksien sopimuksen edellyttämällä tavalla. Lasten ja nuorten kuuleminen on tärkeä osa lapsivaikutusten arviointia.

Lapsivaikutusten arviointia on pyritty tekemään päätöksenteon tueksi, kun päätöksen vaikutukset suuntautuvat selkeästi lapsiin. Kokkolan kaupunginvaltuuston 13.3.2017 § 15 kouluverkkopäätöksen toimeenpanossa on pyritty tekemään lapsivaikutusten arviointia. Öjan koulun tulevaisuutta arvioitaessa tullaan lapsivaikutusten arviointi tekemään ja yhdistämään muuhun kuulemiseen ja lausuntojen antamiseen. Lapsivaikutusten arvioinnin on tarkoitus valmistua siten, että sen on käytettävissä ennen sivistyslautakunnan päätöksentekoa.